

En gc-väg i sydvästra Eskilstuna

Arkeologisk förundersökning

Fornlämning Eskilstuna 45:1
Solåsvägen och Bergaåsvägen
Eskilstuna socken
Eskilstuna kommun
Södermanland

Jan Äblström

En gc-väg i sydvästra Eskilstuna

Arkeologisk förundersökning

Fornlämning Eskilstuna 45:1
Solåsvägen och Bergaåsvägen
Eskilstuna socken
Eskilstuna kommun
Södermanland

Jan Åhlström

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2013

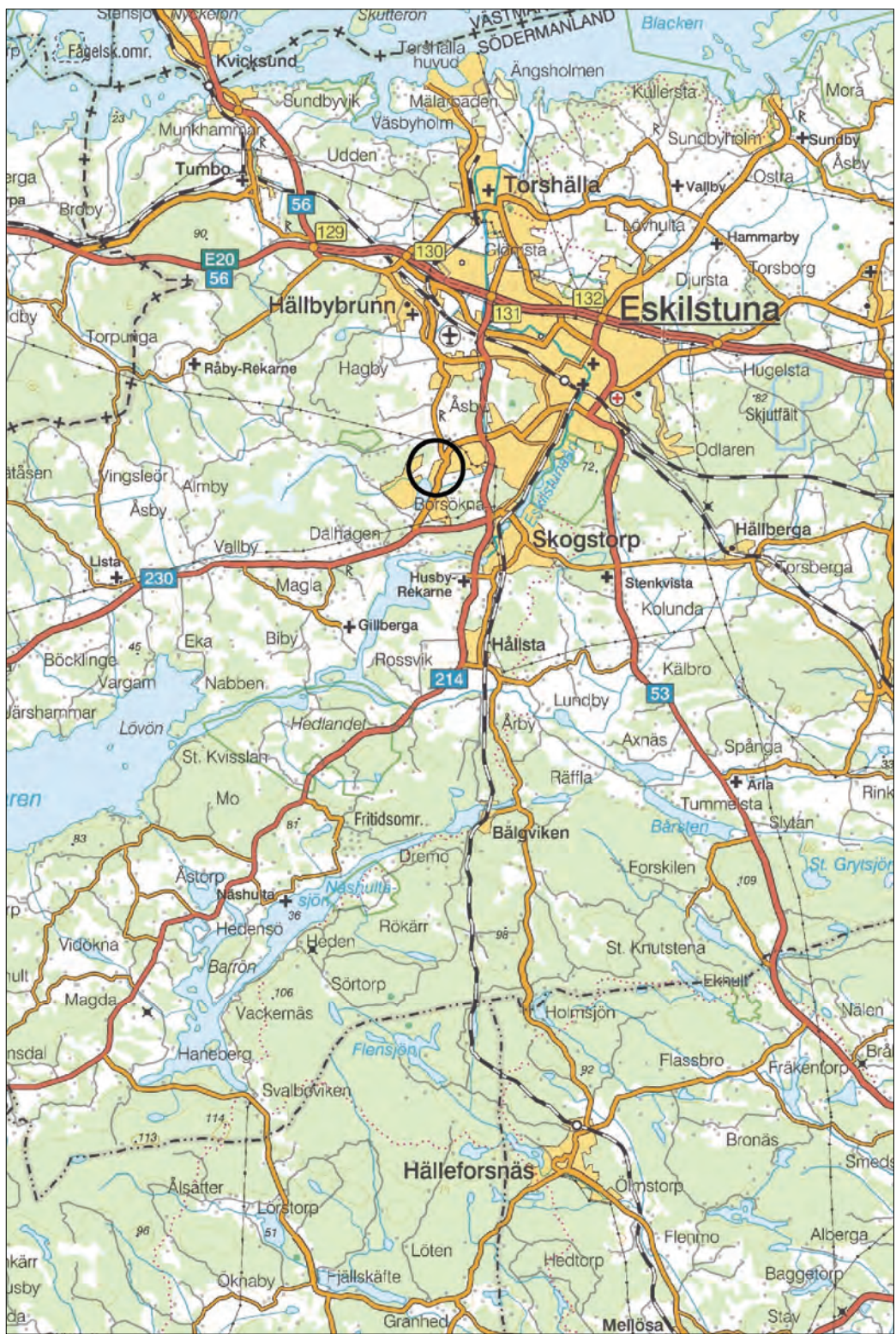
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-256-2

Tryck: Just Nu, Västerås 2013.

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	7
Målsättning och metod	7
Topografi och fornlämningsmiljö	8
Undersökningsresultat.....	8
Referenser.....	11
Tekniska och administrativa uppgifter	11
BILAGOR	12
Bilaga 1. Schakttabell.....	12

Figur 1. Förundersökningsplatsen markerad med en ring. Utsnitt ur digitala översiktskartan. Skala 1:200 000.

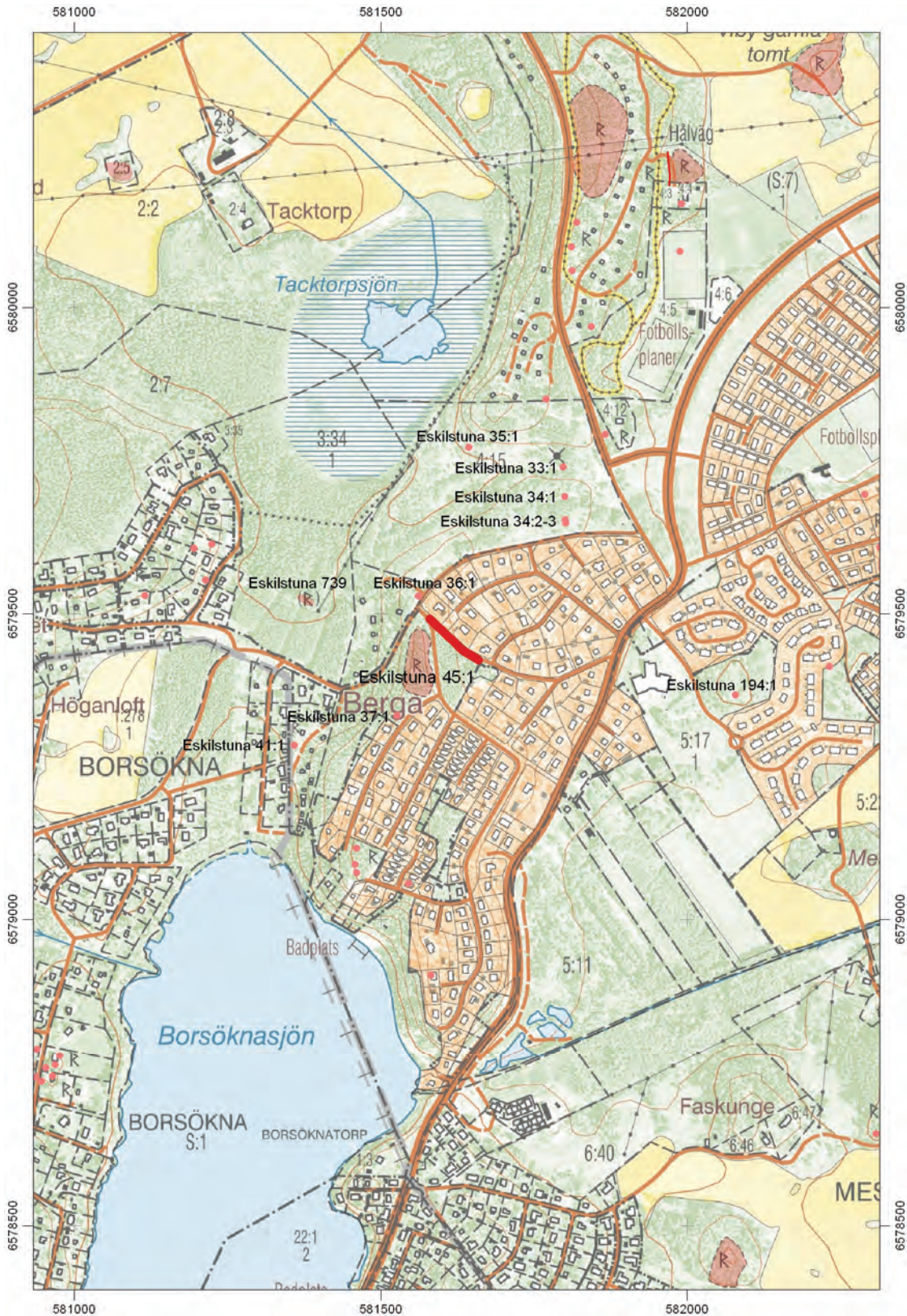
Sammanfattning

Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) har genomfört en förundersökning inför anläggandet av en gång- och cykelväg i Eskilstuna. Vägen kommer till del att beröra fornlämningsområdet till gravfältet Eskilstuna 45:1.

Gravfältet ligger på krönet av en ås och förundersökningen berörde åsens östsluttning samt marken vid dess fot. Området är beskogat och rikt på block och stenar.

Förundersökningen omfattade öppnande av sökschakt inom hela förundersökningsområdet. Schakten grävdes olika stora och ner till en orörd nivå. Schakten innehöll morän av olika typ, från sandig till grov och stenig. I vissa schakt förekom markfasta stenar och vid förtätad förekomst av stenar utvidgades schakten för att säkerställa att det inte rörde sig om gravar.

Det påträffades inte någon fornlämning vid schaktningen vilket torde indikera att gravfältet inte fortsätter i åsslutningen samt att där troligtvis inte heller förekommer lämningar efter bosättning eller andra aktiviteter.

Figur 2. Den planerade grön-vägen syns mitt i bild markerad med en fet röd linje. Samtliga lämningar registrerade i FMIS är markerade som röda punkter, linjer och polygoner. Utsnitt ur digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Inledning

Eskilstuna kommun tänker anlägga en gång- och cykelväg mellan Bergaåsvägen och Solåsvägen i sydvästra Eskilstuna (se figur 1 och 2). Gc-vägens norra del kommer att anläggas inom fornlämningsområdet till gravfältet Eskilstuna 45:1. På grund av närheten till gravfältet fick Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) av länsstyrelsen i uppdrag att utföra en förundersökning innan vägen började byggas. Efter det att KM inkommit med en undersökningsplan fattade Länsstyrelsen beslut om förundersökningen den 30 april 2013 enligt 2 kap 13 § KML (1st dnr 431-18-2013). Eskilstuna kommun beställde och bekostade uppdraget vilket utfördes under en dag i början av maj 2013. Jan Åhlström var projektledare och har sammanställt rapporten.

Målsättning och metod

Undersökningens syfte är att:

1. Klargöra fornlämningens gräns i relation till den nordöstra delen av den planerade cykelvägen inom en radie av 30 meter öster om fornlämningen.
2. I de fall fornlämning upptäcks inom det planerade arbetsområdet för vägen ska lämningarnas omfattning och karaktär klargöras inom ett 15 meter brett område.

I enlighet med undersökningsplanen och syftet var förundersökningen tänkt att utföras i två steg. I praktiken kom bara det första steget att utföras eftersom det inte påträffades någon fornlämning.

Steg 1 omfattade sökschaktning inom en 30 meter lång och 10 meter bred sträcka i vägens nordvästra ände.

Steg 2 var tänkt att omfatta öppnande av ytor i anslutning till påträffade lämningar inom samma sträcka men inom 15 meters bredd. Detta steg utfördes inte.

Inför undersökningen hade gc-vägens mittlinje samt en befintlig el-ledning markerats med stakkäppar av Eskilstuna kommun.

Vid undersökningen öppnades maskingrävda schakt som förlades så att geografisk spridning inom området skulle uppnås. Schakten grävdes med en cirka 0,5 meter bred skopa och ner till en orörd nivå. Steniga partier handrensades. Plandokumentationen utfördes genom inmätning med GPS och schakten beskrevs. På grund av skogen blev inmätningarnas noggrannhet inte optimal. Det togs digitala fotografier.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger i ett bostadsområde i sydvästra Eskilstuna. Området ligger i naturmark, vid foten och i sluttningen av en ås, direkt sydväst om villatomterna. Det beskogade och steniga förundersökningsområdet ligger mellan 35 och 40 meter över havet. En el-ledning löper nordöst om området och diagonalt genom den norra delen.

På åsens krön ligger gravfältet Eskilstuna 45:1 som enligt FMIS består av 20 fornlämnningar i form av fem rundade stensättningar samt en oval och fyra rektangulära stensättningar. Därtill förekommer tio klumpstenar. I närområdet förekommer en hel del fornlämnningar vilka ligger geografiskt glest utspridda. De av fornlämnarna som ligger närmast förundersökningsområdet utgörs främst av ensamliggande stensättningar men det förekommer även en skärvstenshög (se tabell 1 och figur 2). De förekommande lämningarna antyder en brons- järnåldersmiljö.

Tabell 1. Närliggande lämningar registrerade i FMIS

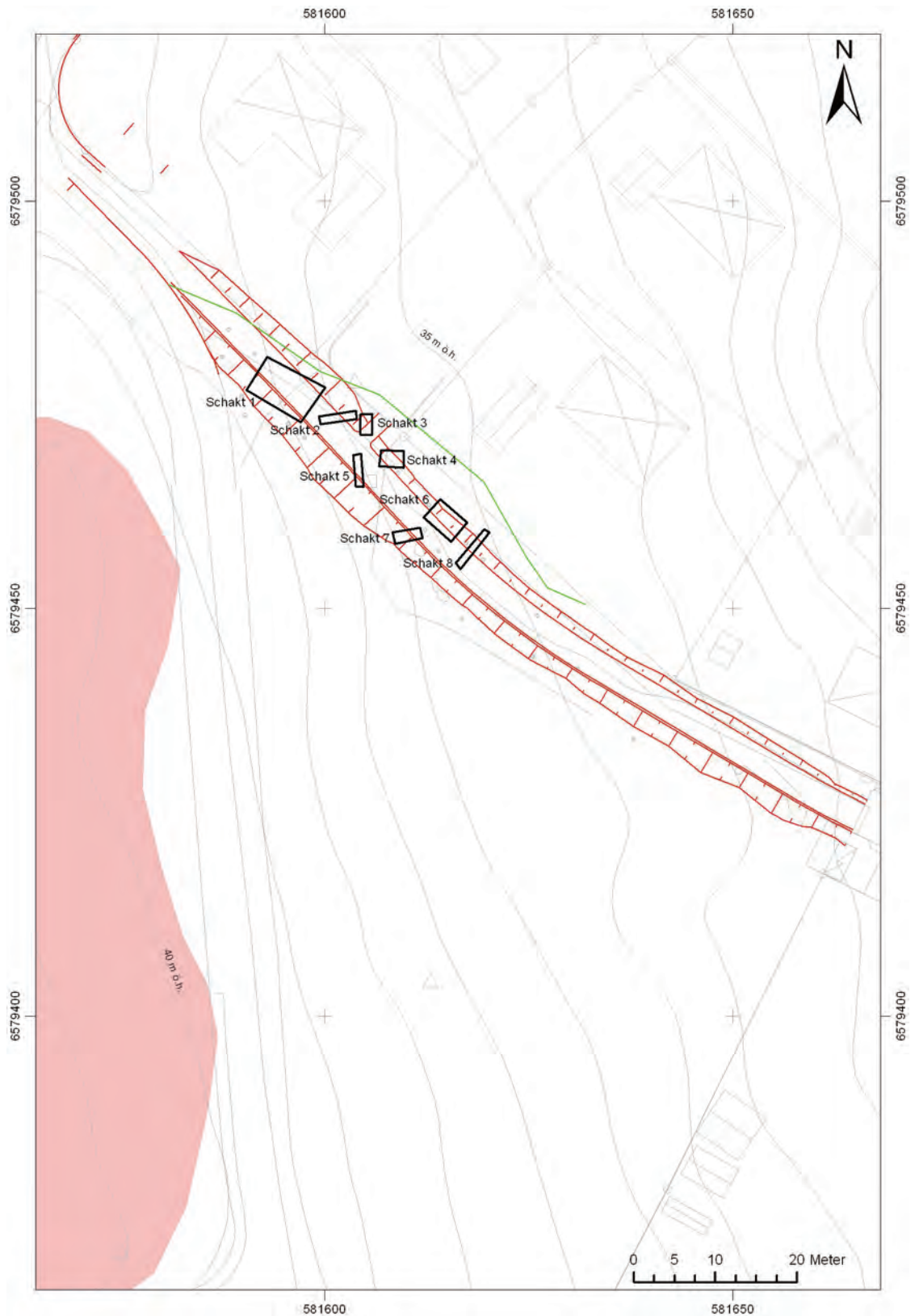
<i>Lämning</i>	<i>Typ</i>
Eskilstuna 33:1	Rund stensättning
Eskilstuna 34:1–3	Stensättningar, en förstörd och två undersökta och borttagna
Eskilstuna 35:1	Rund stensättning
Eskilstuna 36:1	Rektangulär stensättning
Eskilstuna 37:1	Fornlämningsliknande lämning
Eskilstuna 41:1	Rund stensättning
Eskilstuna 194:1	Rund stensättning
Eskilstuna 739	Skärvstenshög

Undersökningsresultat

Det öppnades åtta schakt om totalt 75 kvadratmeter vilket motsvarar 2,5 procent av undersökningsområdet (se figur 3 och bilaga 1).

Det påträffades inte någon fornlämning i något av schakten. I schakten förekom olika typer av morän, ibland sandig och ibland grov och stenbemängd, under den decimetertjocka förnan. Det förekom större markfasta stenar i några schakt. I anslutning till ett stenigt parti i områdets nordvästra ände öppnades en större sammanhängande yta (schakt 1) som visade att stenarna var naturligt markfasta.

Sydväst om förundersökningsområdet i marken mellan den planerade gc-vägen och Solåsvägen observerades inte några gravliknande formationer. Av undersökningsresultatet att döma har inte den sluttande marken tagits i anspråk för vare sig gravläggning eller därtill kopplade aktiviteter. För bosättning har inte den sluttande och steniga marken varit lämplig.

Figur 3. Schaktplan. Den planerade gc-vägen är markerade med röda linjer, gravfältet (Eskilstuna 45:1) med en röd polygon och den befintliga el-ledningen med en grön linje. Utsnitt ur den kommunala bakgrundskartan. Skala 1:750.

Figur 4. Förundersökningsområdet sett från sydöst. Foto Jan Åhlström.

Referenser

Uppgifter ur FMIS

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>KM projekt nr:</i>	KM13012
<i>Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:</i>	431-18-2013, 2013-04-30
<i>Undersökningsperiod:</i>	2013-06-03
<i>Exploateringsyta:</i>	300 m ²
<i>Personal:</i>	Maud Emanuelsson, Jan Ählström
<i>Belägenhet:</i>	Solåsvägen och Bergaåsvägen, Eskilstuna socken och kommun, Södermanlands län och landskap.
<i>Ekonomisk karta:</i>	10G6h SV (RT90)
<i>Koordinatsystem:</i>	Sweref 99 TM
<i>Koordinater:</i>	X6579455 Y581618–X6579489 Y581584
<i>Höjdsystem:</i>	Ingen höjdmätning är gjord
<i>Inmätningssmetod:</i>	GPS
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	Mätdata och 4 digitala fotografier (KM13012_01–04) förvaras hos KM
<i>Fynd:</i>	Inga fynd tillvaratogs

BILAGOR

Bilaga 1. Schakttabell

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd, m	Djup, m	Beskrivning	Underlag
1	Sluttande skogsmark.	7,0 x 4,0	0,1–0,2	Under 0,1 meter tjock förna vidtog fin morän. I främst den sydöstra delen, men även spritt i schaktet, förekom större markfasta stenar.	Morän
2	Svagt sluttande skogsmark.	4,0 x 2,0	0,3–0,3	Under 0,1 meter tjock förna förekom ett 0,05 meter tjockt lager påfört grus under vilket stenig morän vidtog.	Morän
3	Flack skogsmark.	2,5 x 1,5	0,2	Under 0,1 meter förna vidtog grov sand.	Morän
4	Flack skogsmark	3,0 x 2,0	0,1–0,3	Under 0,1 meter förna vidtog grov morän med enstaka markfasta stenar.	Morän
5	Svagt sluttande skogsmark.	3,0 x 1,0	0,2	Under 0,1 meter förna vidtog stenig morän	Morän
6	Flack skogsmark	4,0 x 3,0	0,1	Under 0,1 meter förna förekom sand.	Morän
7	Flack skogsmark	3,0 x 1,5	0,2–0,3	Under 0,1 meter förna vidtog stenig morän.	Morän
8	Flack skogsmark	6,0 x 1,0	0,1	Under 0,1 meter förna vidtog sand.	Morän